

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Floremundi Raemundi V. Cl. Olim Consiliarii Regis
Galliarvm Ex Calviniano Catholici Synopsis Omnium hujus
temporis Controversiarum tam inter Lutheranos,
Calvinistas quam alios plurimos. Sive Historia ...**

Raemond, Florimond de

Coloniae Agrippinae, 1655

IV. Ad Episcopos de suo concionandi instituto & materia scribit.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10880

quam iniuriam feras. Et sicut aper à canibus cinctus, ubi euadere non potest, clunibus insidens pilosque surrigens nudos ostentat deates, ac inter venatores in eum potissimum quem venabulum intentare sibi videt, irruit: sic Lutherus vadique laceffitus & oppugnatus, & ipse quidem nemini pepercit, præcipuum tamen impetum in Eccium & Sylvestrum Pricratem conuertit, & Caietanum eluifit.

III Verum ut ijs qui de lenissimis etiam rebus inter se contendunt, noua contentionis materia quasi sub manu nascitur, sic ut sæpe de verbis ad verbera veniatur: sic hæc de Indulgentiarum abusu, per earum præcones commissio, disputatio mox alias secum traxit, adeoque disquiri à nonnullis cœptum est: Vtrum Papa Indulgentias viuus & mortuis dispensandi potestatem habeat? Vtrum bona opera meritoria sint & satisfactoria? Quæ differentia inter peccata mortalia & venialia sit constituenda: & complures eiusmodi quæstiones, quas Lutherus initio attingere aut in disquisitionem vocare noluit. Quamuis enim Indulgentiarum præcones à Moguntino Archiepiscopo delegatos magna vehementia inuasisset atque increpuiisset, nec sanctam tamen Indulgentiarum institutionem, neque absolutam Pontificis eas distribuendi potestatem in dubium pro eo tēpore uocauerat: quia etiam aperte summam hanc potestatem in Pontificis manu esse fatebatur, ut in l. eius Operum Tomo legere est. Quod idem Lutheri prædecessor Ioannes Hussus factus fuit, qui contra Ecclesiæ limina impingens, ab igne deuoratus est, ex decreto Spiritus Sancti in Constantiensi Concilio: ut nihil ex eo reliquum manserit præter cineres, leuibus ludibrium ventis datos. Ille enim accusatus quod hanc Romani Pontificis potestatem in dubium reuocaret, *Concedo*, inquit dicto loco, *Papam qui est immediatus Iesu Christi Vicarius, potestatem habere largiendi Indulgentias & alia quæ pertinent ad Clauium potestatem: qua qui receperit, tanto magis Deo appropinquabit.* Fuit id opportunè hoc loco monendum, ut eorum error ostenderetur, qui Lutheri religionem, ut scilicet vetustatis aliquam opinionem ipsi conciliant, cum Hussij religione copulant, & eandem fuisse aiunt, ipso Luthero inuito, qui Hussitam se appellari, aut quod eius hæresis faueret insinulari, ægerrime tulit. *Numquam* (inquit ad Eccium, in disputatione Lipsiensi) *Bohemorum se hisma ego approbauero, quamuis diuinum ius pro se habuerint:*

quam propria & priuata auctoritate se ab Ecclesia separarint, & unitatem eius ruperint. Hussio, (inquit Lutherus alibi) *meum non conuenit: qui si hæreticus fuit, ego decies plus fui.* Ille enim tantum paruum quid dixit, & Veritas lumen afferre cœpit. Sed hominis huius inconstantiam & fraudulentam linguam in stabilienda sua hæresi libro IV. apertius in propatulo omnibus videndâ proponemus. Verū est uti Hussius magis infami & cruciabili morte periijt; ita ex eius cineribus Lutherus deterior est enatus. Ea pro re ut Lectori satisfaciam, Ioannis Hussij historiam suo loco aliquot Capitibus describam dabo: quæ licet à seculo quod describendum sumus, aliquanto sit remotior, non tamen à subiecto nostro abhorret. Et quem admodum Hussius V. Vicleui, ita Lutherus Hussij deliramenta ex parte est imitatus.

IV. Itaque Lutherus cum Aduersarijs scripto ac voce confisgens ad dicendam coram Asculano Episcopo & Syluestro Pricrate causam nuper Romam citatus (hosen enim Pontifex delegarat, ut rationes ipsius audirent, & si persisteret, tamquam contumacem & rebellem condemnarent) vociferari, Dei hominumque fidem implorare, ne Romam ire, & coram Syluestro, quem apertum sibi inimicum dicebat, causam dicere cogeretur, deprecans Vt enim crimen nihil magis quam Iudicis frontem & tribunal reformidat; sic Lutherus vel ad nomen Romæ trepidabat. Vel vultus Inquisitoris metum ei mortis iam dudum incoarserat. *Nec S. Petrus, aiebat, nec S. Paulus ego sum. Neronem illum valde metuo.* Et ut desperatio necessitati remedia subministrat, sic Lutherus nullum omnium auxilia implorandi finem faciebat. (a) Inter alios ut dixi, causam eius suscepit Fridericus Saxonix Dux, scriptisque ad Pontificem litteris pro eo intercessit, Pontificis etiam Legatum coram appellauit, spem faciens se Lutherum in viam reducturum: tantumque effecit, ut causa eius Legato ventilanda commissa fuerit. Ad quem Lutherus his verbis scripsit: *Fateor & alias factus sum, me cemerarium fuisse, nec supremi Pontificis nomen quæparet reuerentia usurpasse, quamuis insignatus fuerim. Agnosco maiori modestia uti me, hancque materiam maiori charitate tractare, nec stulto ita respondere debuisse, ut stultitia eius particeps fierem. Huius facti sane me poenitet: omnesque ut mihi ignoscant oro.* Non multo post Lutherus, sub die octauo Octob. An-

no 1118. Augustam adueniens in sui ordinis monasterium diuertit, adducto secum Venceslao Linck Noribergensi apud Augustinianos Ecclesiaste, viz & Apostolice sedis. Nec absuit Staupitius. 9. Octob. Cardinali aduentum suum per Venceslao indicans, ipse nisi saluo Cæsaris conductu impetrato accedere recusat. Itaque tandem saluo, accepto conductu, ad Legatum Pontificis comitante Venceslao, Staupitio qui primus huc ferum cauea emiserat, inter carecta latente. Legatus benignissime accepto, nomine Pontificis Luthero tria proposuit. 1. ut reuocaret, quæ de Indulgentijs contra receptum Ecclesie doctrinam in Theſibus & Sermone de Indulgentijs afferuisset. 2. Ut deinceps ab ijs docendis abstinere se velle fidem faceret. 3. Ut nec in posterum, à probatis in Ecclesia dogmatibus, aliena diuulgaret, ne publica pax Ecclesie perturbaretur. Ibi commendatitijs Saxonie Ejectoris litteris, & verbis modestia plenius, vultuque ad grauem quandam & vere Religioso dignam humilitatem composito, longa oratione innocentiam suam demonstrare conatus est Lutherus, protestans numquam se ab Ecclesia unitate seu communionem discessurum. Quod si ab Indulgentiarum praconibus, reſacra turpiter abutentibus, incitatus dixerit aut scripserit aliquid quod sinistre quis interpretari possit, id sibi vehementer dolere: neque tamen unquam sibi animum fuisse Dei in terris Vicarium offendere; sed omnia sua dogmata Theologorum Basileensium, Louaniensium, Friburgensium, & imprimis Facultatis Parisiensis, Christianissima SS. Theologiae schola (sic enim appellabat iudicio & censura submittere, Cardinalis hominem multo quam ipse sperauerat humanius acceptum & auditum grauiſſimis verbis monuit, & quam grauiſſe peccasset contra Ecclesiam uniuersalem insurgendo, ostendit; ut errorem fateretur ac retractaret, vrgens. At bonus hic monachus respondit: Nullius rei male à se dictæ aut scriptæ sibi conscius esse, nec posse errorem reuocare cuius nondum sit conscius. Caicitanus ut erat homo singulari prudentia & doctrina præditus, breuiter errores aliquot Propositionibus Lutheri insertos, & iam olim à Concilijs damnatos, ei ostendit: nimirum quod neget, virtutem Indulgentiarum ex thesauro meritorum Christi promanare. Deinde in usu Sacramentorum nouam quandam fidem exigat, qua scilicet homo certo statuatur, peccata sibi remissa esse, non habita ratione dispositionis suæ, quodque hanc persuasionem appellet. Fidem, eaque sola dicat hominem iustificati. Prius illud Cle-

mentis VI. Decreto Extra. de Indulgentijs: aliorum multis Sac. Lit. testimonijs aduersari, breuiter Cardinalis demonstrauit. Lutherus utrumque assertionem tueri volens principio Clementis Decretum cum sua opinione conciliare nitentur, sed cum id non posse fieri, Cardinalis ostenderet, Lutherum iterum hortatus est, ut scripta sua reuocaret, errorem fateretur, & veniam peteret. Lutherus vacillans & dubius (quod iustificabile signum est, cum à Dei spiritu nequaquam ductum aut incitatum fuisse) spacium de re tanta cogitandi ac deliberandi dari sibi petijt: interim vero Indulgentiarum vitia & abusus iterum tam voce quam stilo acerbissime perſtrinxit. Etsi vero Cardinalem oportebat in hæc diligenter inquirere, nec ad eorum flagitia conuicere qui sub pietatis prætextu populi simplicitate & Cardinalis, vel Dei potius & Ecclesie auctoritate abutebantur; ac præcipue ijs os occludere qui tam ipsum quam Magdalenam Pontificis sororem pecunia ex Indulgentijs collectæ participes esse iactabant: Lutherus tamen suam causam non valuit probare. Debebat sane agnoscere Cardinalis, monachi huius querelas à ratione alienas non esse: debebat ille quaestores Indulgentiarum meritis pœnis coercere; rum curare ut populus melius instrueretur, omnisque ignorantia & auaritia procul à domo Dei arceretur. Sed omnia quæ Lutherum in arenam protulit, quæque vitia & dissolutionem ministrorum aluit, occasione, reliqua persequamur. Verum tamen nec Lutheri omnis doctrina querelis adiuncta à veritate probatur. Sed ad Lutherum deliberantem reuertamur. Is altera die, re deliberata ad Legatum cum Staupitio redijt, & Notario ac quatuor Imperatoris Consiliarijs præsentibus sequentia verba, eodem fere modo quo honor alteri ablatus publice restitui solet, escedula legit: quæ huc inferre visum est, quod ea Sleidanus in Lutherana sua Historia omiserit, inque ijs quæ ad hanc Lutheri palinodiam pertinent describendis parum integre sit versatus. Sic vero se habent. Ego frater Martinus Lutherus, Ordinis Sancti Augustini, protestor quod reuereor & sequor Sanctam Romanam Ecclesiam

F 2 in

a Eadem omnia fuisse Vlenbergius in vita Lutheri ex Tomo Lutheri 1. Latino. & Selneckeri oratione de Luthero. p. 8.

in omnibus meis factis & dictis, presentibus, præteritis & futuris. Quod si quid mihi excidit, aut si quid contrarium dixi, volo & rogo id pro non dicto haberi. Vide, quæso, Lector, quomodo Ecclesia sine ulla vi aut metu ex ipso hostium suorum ore honorificam sibi confessionem exprimere soleat, non aliter quam herba illa, cuius Plinius facit mentionem, reum ad suum ipsius detegendum scelus cogit. At Confessio hæc nihil aliud erat quam fallus quidam prætextus, sub innocentia habitu insolentem regens malitiam. Idemque de Lutero dici poterat quod de Antipatro Alexander dixit, cum foris candido livi vestitu, sed intras torum rubrum esse & cruentum. Et quemadmodum cygnus plumas habet candidiores reliquo omni volucrum genere, sed cutem magis nigram quam alie omnes: sic monachus hic in confessione sua mirum candorem & simplicitatem præ se ferebat, ut qui in omnibus tam presentibus quam futuris Ecclesie iudicio & censura se submittebat; interim verò detestimum virus, quod postea evomuit, animo occultabat. Ut vero Lutherus ambiguis verbis utebatur; ita Cardinalis Lutherum nihilominus urgebat, ut missis ambagibus errorem liberè fateretur & revocaret. id si facere recusaret, usurum se ea potestate quam ab Ecclesia accepisset. Ille contra protestabatur nihil à se dictum, quod sacris literis Ecclesie Patribus, aut recte rationi adversaretur, verum quia se tamen hominem agnoscat, qui errare possit & falli, paratum se scripto respondere ad ea quæ proposita sint capita. Quod Cardinalis permisit alteroque die Lutherus prolixo allato scripto præstare conatus est, ita illud concludens ut eum dare verba Legato appareret & habere mentem in erroribus obstinatum. Ad quod visum Cardinalis benè respondit Congeriem esse verborum, rogavitque ne sui oblitus fiducia sui elatus plus saperet quam par est, rigidam cervicem in gremium Ecclesie reclinaret & c. se, nisi aliam viam teneat, posse à suo conspectu abstinere.

V. Sic Lutherus indignatione & vindictæ studio protractus, confusionis metu nolens recedi, velut ille apud Homerum, *Destruit aedificat mutat quadrata rotundis*, ac sententiam mutavit; & prioris suæ Confessionis ac protestationis, quod sub Romanæ Ecclesie legibus vivere & mori vellet, oblitus, Cardinali Ec-

clesiasticam censuram interminante, vetitus fortasse ne posthabitis salvi-conductus literis, captivus detineretur, atque eodem modo quo Joannes Hussius olim & Savonarola, tractaretur, clanculum abiit: id quod etiam Staupitius biduo ante fecerat, Et quidem manus ei injici Pontifex jussit, ut qui sciret ea, quæ privatim ac secreto ageret cum ijs, quæ publicè promitteret è diametro pugnare. Descendens Lutherus epistolam ad Legatum scripserat, qua promittebat de Indulgentijs nihil porro se disputaturum: interim verò scripto publicis in locis Augustanæ urbis affixo, ab eo provocavit ad Pontificem melius informandum, ultimaque Octobris die eques Wittebergam reversus est. Ex quibus omnibus animus ejus & intima sentia facile perspicui poterant. Juramenti enim, quod supra fecisse eum diximus, verbis adhuc intra labia ejus natantibus, jam ille perjurium animo conceperat, certus nihil eorum quæ pollicitus erat præstiturum. Vix enim inde digressus, ad amicos ita scripsit, *Ne crederent, quæ fecisset aut dixisset Legato, ita fecisse aut dixisse quæ de doctrina sua dubitaret, aut quod sententiam mutasset, aut unquam mutaturus esset: sed eo tantum omnia spectasse, quod ei qui Papa Legatus esset, reverentiam & honorem deferendum existimasset.* Ecce tibi hominis duplicem ac rectum animum! ecce fidem & candorem Christianum! Sic igitur Lutherus Ducis Saxonie & Academiae Wittebergensis favore subnixus, in arenam rursus prodit, discipulorum & amicorum qui certatim causam ejus susceperant, & tamquam muli, mutuo se scabebant, laudibus non medioeriter inflatus. Indigne tulit ejusmodi discessum Cardinalis, & 25. Octobris per literas Friderico Electori Saxonie rem cum Lutero gestam exposuit, hortans ut Lutherum vel Romam ire compellat, citatura nuper ad causam dicendam, vel è ditioribus suis eiciat, nec se illius labe aspergat. Has literas Elector 9. Novembris VVittebergam misit, ad Lutherum, qui statim respondit, prolixis literis, in quibus suo more Acta Augustæ exponit, spondetque ne periculum Electori acceratur, se alio migraturum, actisque gratiis eidem Vale dicit. Sciensque processum contra se Romæ captum persecutum iri 28. Novembris Novam appellationem interposuit à Pontifice ad Concilium, utpote ab homine erroribus obnoxio, protestatus, interim se nihil de Pontificis autoritate velle esse detractum. His gestis alij latebras Lutero suade-

bant,